

HADRIÁN 8

1/7/2022

festivalregiony.cz

Zpravodaj Mezinárodního
divadelního festivalu Regiony

REGIONY
MEZINÁRODNÍ
DIVADELNÍ FESTIVAL
HRADEC KRÁLOVÉ

TÉMA
MINULOST

PAVEL NEŠKUDLA:
VÁLKA SE PROSTĚ
VŮBEC NEMĚLA STÁT

HOMO
SOVIETICUS

JAKUB MAKSYMŮV:
VIDÍM BLESKY, CÍTÍM OZÓN

PETR HRUŠKA (*1964)

UVIDÍŠ

Otoč se kde jsi včera spal a uvidíš naprostou dočasnost tenkou mršinu deky zmačkané působíště vodu v hrnku zlověstně starou uvidíš jak jsi se snažil být a přečkat jak s tebou v jednu chvíli hodil sen jak se do všech stran od tvého ležení celou dobu rozbíhala pustina jak jsi se vyhrabal a znovu stanul a znovu stanul proti strašlivé rychlosti světla

TIPY REDAKTORŮ NA DNEŠNÍ DEN

Zvědává jsem na švédskou inscenaci Shakespearova *Krále Leara*, jelikož je jasné, že to Shakespeare asi moc nebude. Režisérka Anna Pettersson vytvořila experimentální inscenaci s jedinou herečkou (Hanna Lekander), která ztvárňuje patnáct postav (!), projekcemi (StreamTeam) a výraznou scénickou hudbou (Gustave Lund). A vypráví o vládci, který své dcery naučil bojovat a velet a nyní by chtěl, aby o něj ve stáří pečovaly a byly empatické... Velice se těším také na tragickou loutkovou operu *Dinoperu*. Vystoupí dnes strašný tyranosaurus rex nebo roztomilejší brontosaurus či snad robustní triceratops? A vážně budou zpívat?

Lenka Dombrovská

Jednoznačně 27: *exekuční show Jana Mydláře*. Divadelní soubor Geisslers Hofcomoedianten je patrně v českém prostředí jediný, který se systematicky zabývá barokním divadlem a představuje ho jinde než na nádvořích hradů v hodince mezi sokolníky a prohlídkou s Bílou paní. Staroměstský kat Jan Mydlář, který sám sprovodil ze světa všech 27 českých pánů 21.6.1621 a poprvé minul až ve svých 60 letech, dnes, tedy po 601 letech a 10 dnech, bude slavnou sedmadvacitku mydlit znovu, tentokrát v duchu berlínského kabaretu. Těšit se můžete na loutkovou moralitu, madrigalovou operu, bajku, četbu z kronik, kázání, jarmareční píseň, filozofické podobenství, slovníky, cestopisy, legendy, vědecká a náboženská pojednání a další...

Dominik Melichar

Redakce
Lenka Dombrovská (šéfredaktorka)
Petra Zachatá (editorka)
Dominik Melichar (korektury)
Jan Motal (dětská stránka)
Petr KlariN Klár a Viktor Hájek
Redakční kontakt: lena.ds@seznam.cz

Sazba: Čarokrásno kolektiv
Foto: Archivy divadel
Tisk: Martin Sedláček

Festival pořádá
Klicperovo divadlo, Divadlo Drak, kontrapunkt
www.festivalregiony.cz

O PŘÍŠTÍ SEZONĚ V KLICPEROVĚ DIVADLE

Už vyhlížím konec prázdnin a start velmi ambiciózní sezony, kdy se začnou plnit sny. Nikdy jsem lepší sezonu neviděl a mám z ní radost jak malý dítě... Zkusím to říct stručně:

6 titulů, z toho 5 českých či světových premiér a u 4 textů náš veliký autorský podíl.

Nejprve Ondřej Štefaňák převede na jeviště Besedy román Hermanna Brocha *Očarování*, takové naše varování před jednoduchými řešeními a populismem.

Mezitím já přivedu poprvé na české scény novou hru Floriana Zeller. S překladatelem Michalem Zahálkou jsme ji pro české uvedení překřtili a bude se jmenovat *Bílý jelen*. Zeller zůstal mistrem dialogu, věren tématu lži a pravdy, ale tentokrát to tak zamotal, že mu vznikl thriller, detektivka à la David Lynch.

Pak se všichni vrhneme na *Prašinu*. Sehnali jsme od Vojtěcha Matochy práva a bude to velká, steampunková, dobrodružná, trochu interaktivní rodinná inscenace.

Po cca 26 letech se vrátí Pavla Tomicová do *Její pastorkyně*. Tehdy hrála Jenůfku, teď Kostelníčku. Bude to jiná Pastorkyňa. Sice to zůstane Preissová, ale model 2023, vzor Diana Nečásek Šoltýsová – s posuny ve vztazích a s dívčí kapelou.

No a při zkoušení dvojáku se tu taky sejdou Jan Frič a Tomáš Dianiška. Oba budou pracovat na autorských projektech. Frič bude režirovat hru, kterou nám napíše René Levinský a bude se odehrávat v půjčovně lyží. Dianiška píše hru o Haně Krupkové, což je taková česká Mata Hari, která se narodila nedaleko odtud, zapletla se s odbojem, gestapem i estébáky a zázrakem přežila to divné 20. století.

A jestli my přežijeme Frikyho a Tomáše – tak se mě za rok zeptejte na dojmy z této extrasezony. Zatím je to veliké těšení.

Pavel Khek & Klicperas

KONEC

Dnešním tématem čísla je minulost. Divadelní sezona 2021/22 je už jen historií zaznamenanou na fotkách, v textech a vzpomínkách. Mezinárodní festival Regiony má před sebou pouze poslední den. Divadelní prázdniny začaly a snad se ještě uskuteční mnoho dalších divadelních sezon a ročníků festivalu. Je zkrátka čas na rekapitulaci a hodnocení!

Své festivalové radosti a strasti vám vyjeví Jan Motal na straně šest, já pouze dodávám, že jsem na letošních Regionech byla ráda, a to přes všechny zážitě okamžiky vyčerpání a marnosti. Dokonce jsem ochotna přiznat, že 27. ročník byl skvělý, ačkoli mě vše viděné a slyšené nenadchlo – ani by to nešlo, jelikož program je sestaven různorodě, a také se domnívám, že umění nelze hodnotit objektivně, neexistují sukcesy a propadáky, které by odsouhlasilo sto procent vnímatelů, člověk se jednoduše nezbaví svých zkušeností, zájmů, a dokonce ani momentálních nálad.

Vést zpravodaj bylo pro mě těžké časově, mentálně a někdy i lidsky, přesto jsem si příliš nezoufala, protože jsem věděla, že se mohu spolehnout na korektora Dominika Melichara a na duše Draku a Klicperáku Báru Kalinovou a Martina Sedláčka, kteří umí zařídit vše. A samozřejmě jsem byla zvědává, co řekne či napíše věrný čtenář a kritik Vladimír Just.

Letošní festival byl pro mě zkrátka důkazem, že svět je – omlouvám se za trochu teatrality na závěr – plný dobra a zla a stačí být optimistický, věřit, že vše dopadne tak, jak má.

Lenka Dombrovská

PS: Nechtěla jsem v tomto textu konkrétně zmiňovat, co mě během festivalu v hradeckých divadlech nadchlo a co zklamalo. Až do čtvrtčního večera, kdy jsem viděla *Chazarský slovník* v režii Jana Mikuláška. Bylo to magické, mytické a úchvatné divadlo. Dílo, které ukazuje svět v jeho neskutečné rovině. Umění, které diváky nepodceňuje a nepodbízí se jim, což není taková samozřejmost, jak by se mohlo zdát.

Děkuji.

DNES VIDÍM BLESKY A CÍTÍM OZÓN

Jakub Maksymov je režisér na volné noze, příležitostný dramaturg, performer a Talent roku 2020 v Cenách divadelní kritiky. Jeho doménou je moderní loutkové divadlo a divadlo objektů, jemuž se věnuje i teoreticky v rámci svého doktorského výzkumu na Katedře alternativního a loutkového divadla na DAMU. Povídalí jsme si především o jeho autorské inscenaci *Tesla*, která je uváděna v pražském divadle Komedie a festivaloví diváci ji uvidí dnes v 17.00 na Velké scéně Divadla Drak.

Co se vám vybavovalo, když se řeklo jméno Nikola Tesla, před zkoušením inscenace a co vás při vyslovení jeho jména napadá dnes?

Rok před začátkem zkoušení bych si nejspíš vybavil jednotku elektromagnetické indukce, nápis v pasáži Světozor v Praze, elektromobil, a díky němu bych se pravděpodobně rozpomněl na legendu o podivínském vynálezci prohánějícím se v autě na elektrický proud po New Yorku na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Dnes vidím blesky, televize, dráty a kabely, stodinárovou bankovku, slyším lidové písně z Liky, vrkání holubů, cítím ozón či se rozpomenu na brnění v prstech a předloktí, které mi způsobil zásah proudem, když jsem vyměňoval žárovku v koupelně.

Dokázal jste hercům vysvětlit, jaký je rozdíl mezi jednosměrným a střídavým proudem?

Z fyziky jsem maturoval, a ne že bych si z té doby všechno pamatoval, ale na obecné úrovni to, nač se ptáte, není až tak složité vysvětlit. Stejnoseměrný proud má v čase průběh konstantní, kdežto střídavý se v čase mění. Všechno se začíná komplikovat, až když se začneme ptát, proč tomu tak je a k čemu je to dobré... Přestože naše inscenace není primárně o fyzice, tak mě přípravy na zkoušení i zvidavé otázky herců donutily si značně rozšířit obzory.

Proč jste si vybral pro svou inscenaci právě Nikolu Teslu? Proč je pro vás zajímavější personou než třeba Thomas Alva Edison?

Může za to moje emoční vazba na Srbsko. Díky své práci jsem tam strávil dohromady téměř půl roku. Proběhla tam jedna z mých prvních profesionálních režii, díky níž jsem si tam našel pár lidí, se kterými jsme si sedli. Bylo by jen velmi obtížné se v Srbsku minout s Teslou. Jmenuje se tam po něm každá druhá ulice, kavárna či pekárna. Hluběji jsem se však o něj začal zajímat přibližně před rokem, kdy mě Lazar Novkov, hudební skladatel a multiinstrumentalista, oslovil, zda bych s ním něco nevytvořil v rámci Nového Sadu 2020 – hlavního evropského města kultury. Hledali jsme téma a Tesla se přímo nabízel. Ovšem pak

přišla pandemie a náš plán padl. Tesla však ve mně neusnul. Hlodal dál, a když přišla nabídka z Městských divadel pražských, vzpomněl jsem si na něj. Adaptoval jsem naše původní představy na jiný prostor, ale výchozí energie zůstala stejná. A Lazar je při tom nakonec také.

Edison pro mě byl v té době, před rokem, bez příchuti, proto jsem si ho nevybral. Neměl jsem jej spojeného s žádnou emocií. Dnes bych si ale dokázal představit, že bych ho někdy jako téma mohl zpracovat. Ale k tomu poznání jsem dospěl až díky Teslovi.

Z jakých materiálů jste při tvorbě inscenace vycházeli?

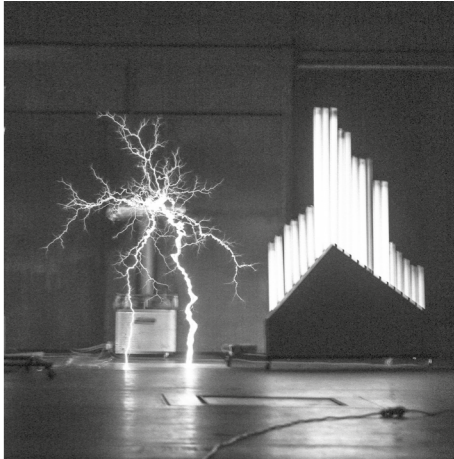
Informaci o Teslovi existuje celá řada. Dlužno dodat, že různých kvalit. V základním zorientování se nejen v Teslově životě a práci, ale hlavně v širším dobovém kontextu, nám zásadně pomohla Seiferova monografie *Nikola Tesla: vizionář – génius – čaroděj*. Nicméně přečetli jsme toho mnohem víc, Teslovu autobiografii *My Inventions*, sbírky jeho novinových článků, které vyšly v podivné edici Tajemství nakladatelství Dialog, googlovali jsme konspirační teorie okolo jeho vynálezů, dívali se na hrané filmy i dokumenty, četli jeho beletrizované životopisy. Lidí, kteří na Teslu mají nějaký názor, je opravdu hodně. Je to dáno i tím, že sám vynálezce kolem sebe rád vytvářel auru tajemna a řadu věcí, o kterých poutavě vyprávěl, nikdy neobjasnili. Bylo tedy z čeho vybírat. Ale v jednu chvíli bylo potřeba si říct „dost“ a opřít se o to, co jsme do té doby stačili nasát a co se v nás usadilo.

Co by měli vědět diváci před tím, než se na Teslu vypraví?

Snažili jsme se inscenaci vybudovat tak, aby se v ní orientovali i nezavěčený divák. Žádné vstupní znalosti o tématu neočekáváme. Nicméně výhodné by pro nás bylo, kdyby se diváci dokázali rozpomenout na slavný československý koncert vyrábějící (nejen) spotřebiče pro domácnosti pod značkou Tesla.

Často režírujete také v zahraničí – vím o Slovensku a Srbsku – jsou tam divadla, herci, diváci jiní?

Taky jsem pracoval v Bosně a Hercegovině, s jedním nezávislým souborem v Německu, na podzim pojedou do Severní Makedonie... Takže když to mám takhle pestré, je opravdu těžké dojít k nějakému zobecnění. Programově se snažím lidi neškatulkovat. Neříkat si, že na Slováky se musí takhle a na Srby zase takhle. Úplně jinou zkušenost mám ze spolupráce se srbskými divadly v Novém Sadu a v Kragujevací. Z toho prvního sálala ambice být nejzajímá větším divadlem

v regionu. V tom druhém byli herci frustrováni, že pocitově skončili na úplné periférii. A tahle konkrétní atmosféra v divadle, na kterou musím nějak zareagovat, je nakonec mnohem důležitější než nějaká místní nebo národní specifika.

Co připravujete na příští sezonu? Jaká témata a jaké osobnosti máte nyní v hlavě?

Je toho opravdu hodně, takže udělám výběr. V tuhle chvíli intenzivně pracuji na konceptu projektu *Medvěd Wojtek*, který chystám do loutkového divadla v Nitře. Jedná se o skutečný příběh vojáků z 22. zásobovací čtyry 2. polské armády, kteří se během výcviku v Íránu ujali osířelého medvídky a procestovali s ním téměř celý Střední východ a nakonec s ním bojovali i v jedné z největších bitev druhé světové války – bitvě o Monte Cassino. Aniž bychom si to dopředu dokázali vůbec představit – titul jsme vybírali před dvěma lety – tak nám najednou příběh vojáků, kteří polovinu války strávili v Gulagu v Kolymské oblasti, nabral na naléhavosti.

Pro divadlo v Žilíně plánujeme představení o tučňácích. Je zatím úplně v plenkách a rozhodli jsme se k němu se scénografkou Olgou Ziebinskou přistupovat čistě z výtvarného hlediska. Hrajeme si s černou a bílou a téma necháváme uzrát. A pevně věříme, že z našich výtvarných experimentů nějaké vybobtná. Ale samozřejmě, že jsme si vědomi, že bílé kry nemohou být v dnešní době neutrální a budou vzbuzovat řadu konotací, na něž budeme muset reagovat. V přespříští sezoně se chystám přibrzdít. Rád bych například dopsal disertaci...

Ptala se Lenka Dombrovská

LEAR Z ŐREBRO TEATER

Divadlo Őrebro přijelo ze stejnojmenného švédského města s inscenací Shakespearovy hry *Král Lear*. Švédské pojetí není však tradiční, v inscenaci se experimentuje s videoprojekcí, zvukovými efekty a všechny postavy ztvárňuje jediná herečka Hanna Lekander.

Lekander pochází z Finska a je stálou členkou souboru Őrebro Teater. Byla také uměleckou vedoucí komunitního divadelního projektu 14*. V roce 2019 byla za „mimořádnou kvalitu a šíří záběru“ poctěna Cenou za kulturu okresu Őrebro. Scénu navrhla a inscenaci režírovala herečka, režisérka, pedagožka a držitelka *Ceny Thálie* deníku *Svenska Dagbladet* (jednoho z nejprestižnějších švédských divadelních ocenění) Anna Pettersson.

Historie divadla Őrebro Teater či Őrebro Länsteater sahá až do poloviny 19. století. Hlavní scéna byla s velkou slávou postavena v roce 1853, přes třicet let se těšila náležitě úctě, než v roce 1882 kvůli nehodě s plynem vyhořela. Po rekonstrukci budova sloužila jako redakce a tiskárna novin. Během první poloviny 20. století vznikl ve sklepě undergroundový jazzový klub Birdland. Ve čtyřicátých letech budovu koupil továrník Johan Behrn, který ji plánoval zbourat a postavit na jejím místě luxusní hotel. Nakonec se tak nestalo a budova byla prohlášena za národní památku. Po opravách v roce 1976 se v ní opět začalo hrát divadlo. Od roku 2002 divadelní budovu i soubor z většinového podílu spravuje kraj. Dnes je to druhá největší divadelní budova ve Švédsku a může ji najednou navštívit přes pět set diváků. Divadlo má několik scén: hlavní scénu, scénu v kavárně a Studio (zde, ve sklepním prostoru divadla vyhrazeném pro experimentální projekty, byl také *Král Lear* nazkoušen). Vízí do budoucna je být „uměleckým hlasem kraje na národní i mezinárodní úrovni“.

Viktor Hájek

SERGEJ BY SE DO ŽÁDNÉHO REŽIMU NETREFIL

Divadlo v Dlouhé dnes uvede v Klicperově divadle adaptaci knihy držitelky Nobelovy ceny za literaturu Světlany Alexijevičové *Konec rudého člověka (Doba z druhé ruky)*. O Dlouhé, SKUTRech, Danielu Majlingovi, Rusku i okolnostech vzniku inscenace hovořil herec Pavel Neškudla, který ztvárnil postavu Sergeje.

Jak jste se ocitl ve stálém angažmá v Divadle v Dlouhé?

Často spolupracuji s režijním duem SKUTR. Když nastupovali do Dlouhé jako členové uměleckého vedení, vzali si mě s sebou.

Jakou největší hereckou výzvu vám SKUTR, tedy Lukáš Trpišovský s Martinem Kukučkou, zároveň vaši někdejší učitelé z DAMU, připravili?

Každé zkoušení s nimi si žádá od člověka úsilí. Ono vlastně do každého zkoušení inscenace by měl člověk vložit úsilí, protože se tím dostanete blíže dokonalému výsledku, který během toho zkoušení hledáte. A v tom je asi pokaždé ta výzva, kam až můžete dojít...

Je tedy nějaká role, v níž jste došel dál, než jste na začátku zkoušení doufal? Nebo naopak role, v níž jste měl pocit, že vám cíl uniká?

Často vzpomínám na vaše emotivní ztvárnění Pavla v adaptaci Otčenáškovy prózy *Romeo, Julie a tma* v režii Hany Burešové. Ve spolupráci s duem SKUTR jste nastudoval například titulní postavu z Büchnerova *Vojcka* či *Trepleva* z Čechovova *Racka*, to jsou samé velké herecké příležitosti...

Podle mě se vždycky dá dojít ještě dál, než kam dojdete, což samozřejmě zároveň znamená, že vám neustále uniká cíl, a pokud se ty hranice mají prolamovat, tak je myslím velmi důležité se neustále udržovat v procesu. Zároveň si myslím, že dokonalost je punctum a napodobit ho zní jako paradox. V každém případě jsem rád, že vzpomínáte zrovna na tyto inscenace, protože se věnovaly hodnotným tématům, ke kterým je potřeba přistupovat zodpovědně, a to je výzva.

V inscenaci *Konec rudého člověka* hrajete Sergeje, snoubence jedné z dcer majora Alexejeva. Jak se Sergejovi daří zapadnout do výrazně prosovětské rodiny?

Nedaří. Myslím, že by se mu to nedařilo, i kdyby byla výrazně kapitalistická. Sergej se dle mého soudu do žádného režimu netrefí správně...

Čím to?

Je to prostě trochu idiot.

V čem je jeho charakter typický „ruský“?

Ruský, nebo neruský – jeho charakter je jednoduše pohnutý.

Nabízí tato role také prostor pro humor? Myslím, že spíš ne. Ale často je směšný, a to vyvolává smích.

Jde o vaši první spolupráci s režisérem Vajdičkou? Jakým způsobem pracuje s herci?

Jde o první spolupráci. A byla skvělá. Přístup Michala Vajdičky je realistický a kauzální.

Četl jste knižní předlohu? Jaký reálný příběh zachycený autorkou Světlanou Alexijevičovou vás nejvíce zasáhl?

Četl. Asi nedokážu vybrat nějaký konkrétní, ale plošně jsem byl velmi zaskočen tím, jak valně většině respondentů Sovětský svaz chybí.

Jak se adaptátorovi předlohy Danielu Majlingovi podařilo několik desítek osudů vměstnat do jediného dramatického textu?

Já myslím, že podařilo. Ta předloha je velmi dobrý zdroj informací, zřejmě díky své formě, jež by se snad dala nazvat dokumentární. Je to jako koukat někomu do kuchyně a slyšet, co si tam ti lidé říkají. A právě v duchu téhle obyčejnosti, kterou ale považují za velkou vzácnost, protože dokáže zachytit mnoho podstatného, je zpracována i ta dramatizace.

V souvislosti s aktuální situací můžeme hovořit spíše o návratu rudého člověka. V jaké fázi zkoušení jste byli, když vypukla válka na Ukrajině?

Premiéru jsme měli 3. března 2022, takže v generálních zkouškách.

Jak válečné události ovlivnily váš pohled na téma inscenace či na postavu Sergeje?

Myslím, že ta inscenace, potažmo předloha, má spíš ovlivňovat pohled na válku. Ta válka se prostě vůbec neměla stát. V každém případě, když zkoušíte inscenaci a začne válka na Ukrajině, hned si to nespojujete s tématem nebo postavou – prostě řešíte to, že je válka.

Rád cestujete. Byl jste vlastně někdy v Rusku?

Ještě ne.

Chtěl byste se tam někdy podívat? Chtěl.

Kam se letos o prázdninách chystáte? Stále ještě plánuji...

Ptala se Petra Zachatá

VZESTUP (A PÁD?) HOMO SOVIETICUS

KE KNIZE SVĚTLANY ALEXIJEVIČOVÉ DOBA Z DRUHÉ RUKY: KONEC RUDÉHO ČLOVĚKA

„Přípula jsem si odznak s Gorbačovem. Namazala jsem chleby. Lidé v metru byli nemluvní, všichni očekávali pohromu. Všude tanky... tanky... Na pancířích neseděli vrahové, ale vyděšení kluci s provinilými tvářemi. Babičky je krmily vařenými vejci a lívanci. Ulevilo se mi, když jsem u Bílého domu uviděla desítky tisíc lidí! Atmosféra byla skvělá. Měli jsme pocit, že dokážeme cokoli. Skandovali jsme: „Jelcin! Jelcin! Jelcin! Formovaly se už oddily domobrany. Brali jen mladé, starší nechtěli a ti z toho byli mrzutí.“

Zní to trochu jako ta veselejší zpráva z jinak neveselé ruské invaze na Ukrajinu. Jenže není. Jde o lidové potlačení pokusu o sovětizaci Ruska v roce 1991. Tehdy vyšly do ulic Moskvy statisíce lidí, aby se postavily tankům pučistů, kteří chtěli zrušit už dva roky probíhající demokratizaci Ruska a vrátit je tam, kde ho chtěli mít, jako velmoc s názvem Sovětský svaz. Zemi, kde, když si lidé stěžovali, že Moskva hladová, bylo jim odpovězeno, že když Titus dobýval Jeruzalém, židovské matky jedly svoje děti, to že je hlad... „Teprve až donutíme matky jíst svoje děti,“ psali mocnáři perem novinářů, „můžete říct, že máte hlad...“ Lidé to četli a mlčeli a přepadala je hrůza, jak s tímhle žít. V roce 1991 Rusové tento proces odmítli a nadšeně vítali v Kremlu Borise Jelcina. Jenže s kapitalismem přišlo vystřízlivění, ostatně tak jako ve většině postkomunistických zemích. Jenom Rusové ale mají Sovětský svaz tak hluboko pod kůží, co pod kůží, v krvi, v genech, že je znovu nyní (resp. v roce 2015) ochotna polovina všech lidí ve věku 19 až 30 let

ANKETA MINULOST

Protože jsme zastánci rovnoprávnosti, snažíme se i v naší anketě poskytovat prostor nejrozličnějším hlasům. Tentokrát jsem se tedy ptal populárních hradeckých soch.

Petr KlariN Klár

1. Jaký preferujete dopravní prostředek?
2. Koho, nebo co vidáte nejraději na hradeckých jevištích?
3. Co byste vzkázal/vzkázala mladým adeptkám a adeptům hereckého řemesla?

prohlásit Stalina za mimořádně významného politického činitele, obléknout si rudé tričko s Leninem nebo Che Guevarou a hlasitě podporovat autokrata Stalinova stříhu Putina. Světlana Alexijevičová v takovém ruském člověku odhalila nový lidský druh – homo sovieticus. A o tom v podstatě je její kniha *Doba z druhé ruky*.

Doba z druhé ruky znamená návrat sovětského svazu, návrat stalinismu, plíživého, bez těchto odpudivých názvů, ale faktického. Lidé znechucení komunismem se těšili na kapitalismus, ale i ten je zklamal, a teď svému státu prostě nerozumí. Proto se vracejí tam, kde to aspoň znají, do starých pořádků. Kniha není ani románem v duchu klasické fikce, ale ani historickým dokumentem. Alexijevičová metoda spočívá v nekonečných hodinách rozhovorů s nejružnějšími lidmi. Jejich vzpomínky, a hlavně pocity zapisuje a skládá pak do

Dominik Melichar

mozaiky drásavého svědectví o ruském dvacátém století. Není to její první kniha psaná touto formou. Předcházely jí *Válka nemá ženskou tvář* zejména o druhé světové válce, černobylská katastrofa *Modlitba za Černobyl* a konečně kniha zaměřená na válku v Afghánistánu *Zinkoví hoši*. Spolu s *Dobou z druhé ruky* a v roce 2018 vydaným závěrečným svazkem *Poslední svědci: Sólo pro dětský hlas* završila autorka svůj bezmála čtyřicetiletý projekt jakési ruské kroniky tvořený těmito autentickými hlasy obyčejných lidí s názvem *Autobiografie jedné Utopie neboli Historie rudého člověka*.

Některí kritici její díla nazývají „romány-hlasů“. Ať už tomu dáme jakoukoli literární nálepku, vždycky zůstane to hlavní, co sama popsala v jedné ze svých knih: „Je to rekonstrukce citů, nikoli událostí.“

Božena, věk 82 let

1. Asi Gočár.
2. Z podstaty věci inklinuji ke kamennému divadlu. Takže *Kytici* a také Jakuba Tvrdíka. Neboť je to černý myslivec českého divadelnictví.
3. Co nyní zkoušíš, to ti bude někdy k dobrému!

Vítěz, věk 101 let

1. Asi byste to nečekal, ale mám rád skateboarding a surfování na tuleni.
2. Nahotu. A Lucii Andělovou. Rozumíme si. Všechno nejlepší přejít!

3. Není důležité zvítězit, ale hlavně se pořádně vyhrát!

Eva, věk 26 let

1. Rogalo.
2. Jiřího Zapletala, Martina Sedláčka a Zlatovlásku.
3. Když nejsi Maryša, vůbec to nevádí, třeba už tě čeká Preissové Eva.

NEJINSPIRATIVNĚJŠÍ FESTIVALOVÉ ZÁŽITKY

Priznám se, že u všeho, co jsem na festivalu viděl, jsem prožíval něco, co lze popsat jako neucelenost zážitku.

Pravda, neviděl jsem vše – ale ať už šlo o angažovanou činohru usilující aktivizovat diváka paralelou dnešní doby s dvacátými lety minulého století, úmorně doslovnou aktualizací klasického díla českého realismu nebo pohybově náročnou a rytmicky zbesílanou adaptací klasického románu, vždycky jsem odcházel s pocitem nenaplněnosti. Vždy toho dost chybělo, leccos přebývalo, kolem slov se pletly režijní ornamenty, u nichž si soustředěný divák nemohl než povzdychnout: Už zase... Dokonce i řemeslně dobře našlápnutá měšťácká groteska nakonec zanechala pachut, jako by šlo tak trošku o podvod. Není náhodou ta alegorie moci zabalená do hávu absurdního divadla vlastně jen chytrácká etiketa na díle, které vlastně o ničem moc není?

Jenže! Docela náhodou jsem se šel ve čtvrtek podívat na *Tři ženy a zamilovaného lovce* od Geisslerů do hlavního sálu Draku a poprvé jsem letos prožil divadlo naplno – aniž by něco chybělo či přebývalo. Snad i proto, že jsem neměl absolutně žádná očekávání. Text hry je vlastně banální anekdotka. Ale v režii Petra Haška, na scéně Jána Tereby a za pohybové spolupráce Martina Talagy (jehož porozumění lidskému tělu a možnostem jeho výrazu v náznaku a zkratce se obdivuji již delší dobu) se ve velmi snesitelném čase hodiny a půl přede mnou a kolem mě událo baroko; nehistorizující, ale živoucí, obscénní, ale ne frivolní, zachmuřené i žoviální, požívačné i duchovní (alespoň v drobných náznacích, které našťastí nebyly akcentovány nějakými hloupými pseudospirituálními nápovědami divákům). Svoji roli hrál i výběr prostoru – dřevěný sál Divadla Drak, rozvrzaná sedadla, lidé nahuštění v malém prostoru. Barokní byla práce se světlem a šerosvit nepůsobil jako manýra. Použití čtveřice soustav lamp se svíčkami dodalo scéně na autentičnosti, dynamická práce s reflektory,

lehkou mlhou i efekty zrcadla evokovalo nejen období, jímž se Geissler inspiroval, ale i dílo Petra Brandla, jenž se stal protagonistou příběhu. A vyprávění, které se zprvu tvářilo jako vážná biografie, přirozeně i překvapivě vrcholilo v groteskní pikantérii, která jako by oživila sochy Matyáše Brauna z hospitálu v Kuksu: ctnosti i neřesti. Ty druhé samozřejmě mnohem více...

Gestalt psychologové na terapiích se svými klienty hledají celistvost. Říkají: *Ještě to není celé, ještě tu něco chybí.* Přijde mně to jako dobrá rada pro divadlo. Nehledat výpověď, nehrať tezi, neoslovovat diváka. Hledat, co je dílu právo, jak režijně a herecky zacelit třeba i banální anekdotu tak, aby každá drobnost zapadla na své místo. Lvi podíl v tom jistě hraje i náhoda: chrápající divák v řadě za mnou, který ve mně jen podpořil ten správný „barokní“ pocit – živočišný, lidský, marný. Rovněž kdybych inscenaci viděl v jiném prostoru, kdyby herci neshodili jednu z lamp, kdyby pod námi neustále nevrzaly sedačky... Ale inspirativní tento zážitek pro mě byl právě proto, že celistvost žádná „kdyby“ neuznává. Je v tom jistá starosvětská víra v uspořádanost světa. Bylo to – či nebylo. Věci mají svá místa – či jsme je ještě nenalezli.

Mimochodem: pro celistvost festivalu je důležité, že na Malém náměstí poskytuje duchovním poutníkům azyl i do večerních hodin antikvariát Na Rynku. Je to vhodné zvláště v těch chvílích, kdy se z kulturního svátku stává lidová zábava smýkající masou lidí v hradeckých ulicích od pivních stánků ke klobásám a grilovaným krkovičkám. Nic proti klobáskám: ale těch lidí je prostě moc. Tak slouží ta knižní kaplička na náměstí celistvosti – otevírá cestu do ticha, do nitra, ke slovu. Kdo neměl štěstí na divadlo, koncert či rozhovor s umělci, nechť zamíří využít toto místo usebrání a zapřede hovor s duchovními přáteli. Vhodná terapie nejen pro barokní duše – neboť knihy stráží svědectví, že věci svá místa mají. Jen se nesmíme bát je hledat.

Jan Motal

VE SPÁRECH NOSTALGIE

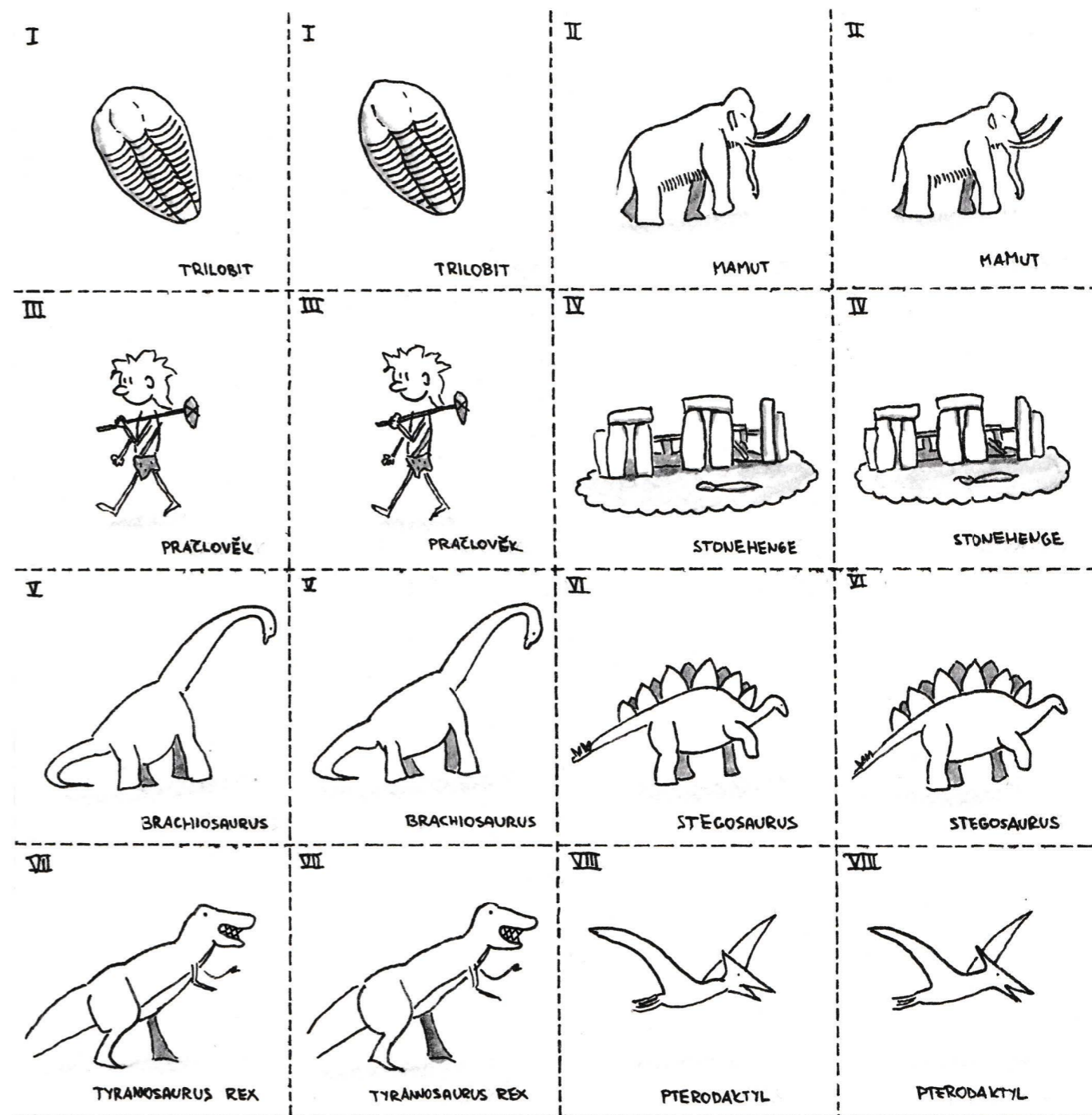
Dopluli jsme do finále, Hradče, můj drahý, a já jsem opět sladce-nahořklého smutku pln. Co krásné je, to rychle utíká. Sotva jsi začal, už skoro odjíždíme pryč. A proto se bryskně otáčím, abych zachytil zbytky tvých nenávratně unikajících půvabů. Jak budu vzpomínat na festival milovaný, edici ročníku 2022? Po dvou letech převážně pandemických splínů jsme se konečně svobodně nadechli a naplno si mohli vychutnat zdejší báječný genius loci. Do ulic samozřejmě vyrazilo i pestré kvantum milenek i milců vzruchů kulturních, jež vytvořilo atmosféru, která ve středoevropském kontextu nemá důstojného vyzyvatele. Naopak jsem výrazně postrádal zástupy studentů divadelních škol. Jednotlivci se sice sporadicky zjevili, do let budoucích bych si ovšem dokázal představit účast mnohem hojnější, i veskrze aktivní. Dodnes želim dávno zrušené studentské redakce, neboť jsem přesvědčen, že Regiony by prostor pro získávání praktických ostruh v řemesle publicistickém rozhodně poskytovat měly. Přece i zdejší vyhlášená organizační preciznost vykvetla z mnoha postupně se etablojících mladých osobností. Velký hold teď skládám všem, kteří se o nás starali, neb jejich láskyplná přívětivost je dalším z dlouhé řady důvodů, proč se již po léta do přístavu jménem Hradec K. s oblibou velkou pravidelně vracím a nadále i budu.

A co že z programu mne strhlo nejvíce? Nadvakrát skvostná souhra domácích ženských trojic – Natálie Holíková, Lucie Andělová a Kamila Sedlářová v Khekově scénické adaptaci Trierova srdcerváče *Prolomit vlny*, Anna Peřinová, Michala Gatialová a Zora Valchařová Poullová (dvě z nich se loučí a je jich velká škoda!) v Hábové niterně pokorné *Maryši* a rovněž i pánský kvintet ve Vajdičkově jinak až příliš formálně obstarožní inscenaci *Na koho to slovo padne*. Dokonalý případ vespolejné jevištní existence v případě Zetelových *Tří sester* z Uherského Hradiště. Z projektů zahraničních pak italský macho komediantský *Macbeth* a polský, filmově herecky uhrančivý *Strýček Váňa*. A v řadě neposlední, vlnu generační sounáležitosti spontánně vyvolávající *Sentimental* přátelského kolektivu VOSTO5. Protože nikoli Lunetic, leč právě oni jsou můj preferovaný boyband!

Letošní Regiony dnes pozvolna odtančí do vlastních dějin a já se už teď velmi těším na nášup příští. A ještě než se rozloučím, po vlnách noci zašeptám vzkaz: není v zemi zdejší festival, jenž Hradci by se vyrovnal! Pusu a pac, drahé, draží. A mockrát děkuji!

Petr Klarián Klár

CESTA DO PRAVĚKU

Ahoj! Dnes vám Petr a Hanka připravili pereso, abyste na ně doma mohli vzpomínat.

PÁTEK 1/7/2022

English friendly
rodinná/familiv friendly

10.00	Studio Divadla Drak	V mém životě není nic, co by ukazovalo, že jsem uvnitř ošklivá	There is Nothing in My Life that Shows I Am Ugly on the Inside	80 min	Compagnie Gare Centrale	Belgie	300 Kč	
14.00	Klub Divadla Drak	Dinopera	Dinopera	60 min	KHWOSHCH	Praha	120 Kč	
15.00	Stan před Divadlem Drak	Kouzelník Eño Ňuño	Magician Eno Nuno	45 min	Loutky bez hranic	Praha	90 Kč	
15.00	Divadelní šapitó	NEVIDITELNÁ	INVISIBLE	40 min	Mikro-teatro	Brno	dobrovolné/ voluntary admission	
15.00 – 21.00	Hlavní scéna Klicperova divadla, Hlavní scéna Divadla Drak, Infocentrum v Žižkových sadech	Festivalová hra REGION DRAMOX	Festival game REGION DRAMOX		DRAMOX	ČR	zdarma/free admission	
15.30	Letní scéna Klicperova divadla	Šípková Růženka	Sleeping Beauty	40 min	Divadlo Kozlík	Hradec Králové	zdarma/free admission	
16.00	Galerie moderního umění	Carpe(t) Diem	Carpe(t) Diem	45 min	Carpe(t) Diem	Ostrava, Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
16.00	Klub Divadla Drak	Dinopera	Dinopera	60 min	KHWOSHCH	Praha	120 Kč	
16.00	Studio Beseda	Král Lear	King Lear	80 min	Órebro Teater	Órebro (SWE)	350 Kč	
15.00 – 18.00	Open Air šapitó	Tygrování s Tygrem Liškou	Making Tigers with Liška the Tiger	180 min	Tygr Liška	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Městská hudební síň	asi.milování	be.loved	55 min	Bandajá	Brno	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Dvorana Nového Adalbertina	Bleší cirkus	Flea Circus	15 min	Jirka Polehňa	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Hlavní scéna Divadla Drak	Tesla	Tesla	95 min	Městská divadla pražská	Praha	200 Kč	
18.00	Open Air šapitó	koncert		40 min	LYRA	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
18.00	Malé náměstí	WELCOME TO STUPIDITY – sad street show	WELCOME TO STUPIDITY – sad street show	45 min	Ansámbl nepravidelného divadla	Banská Štiavnica (SK)	dobrovolné/ voluntary admission	
18.00	Labyrint Divadla Drak	O perníkové chaloupce		25 min	KALD DAMU – divoká karta	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
18.45	Plenář před Divadlem Drak	Kitchen table – V mém životě není nic, co by ukazovalo, že jsem uvnitř ošklivá, Tesla	Kitchen table – There is Nothing in My Life that Shows I Am Ugly on the Inside, Tesla	60 min	studenti středních škol, Anna Moberg, Kjell Moberg	NO/CZ/UK	zdarma/free admission	
19.00	Dvorana Nového Adalbertina	Jaroslav to spískal aneb Krvavá neděle ve městě na Jizerou		70 min	Společenství turnovských herců a muzikantů, Turnovské divadelní studio A. Marka		dobrovolné/ voluntary admission	
19.00	Hlavní scéna Klicperova divadla	Konec rudého člověka	The Last of the Soviets	170 min	Divadlo v Dlouhé	Praha	310–450 Kč	
19.30	Atrium Radnice	Telma a Hajda	Telma and Hajda	45 min	Divadlo Veteš	Bratislava (SK)	dobrovolné/ voluntary admission	
20.00	Šapitó před Divadlem Drak	Láska, peří a Javier Solis		60 min	KALD DAMU – divoká karta	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
20.30	MHS – Rytířský sál	SVATÁ		30 min	KALD DAMU – divoká karta	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
20.30	Hudební šapitó	koncert		40 min	559 OR DEUCES WILD	Třebechovice pod Orebem	dobrovolné/ voluntary admission	
21.00	Studio Divadla Drak	27 Exekuční show Jana Mydláře	27. The Execution Show by Jan Mydlář	120 min	Geisslers Hofcomedianen	Praha	300 Kč	
21.00	Jižní terasy	Školní výlet	School Trip	20 min	Václav Bartoš	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
21.30	Hudební šapitó	koncert		40 min	Věc Makropulos	Praha, Pardubice, Kostelec	dobrovolné/ voluntary admission	
21.50	Letní scéna Klicperova divadla	koncert		90 min	Michal Horák	Hradec Králové	zdarma/free admission	
22.15	Atrium Radnice	Povídky z Vídeňského lesa	Tales from the Vienna Woods	90 min	S Bojkou v zádech	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
22.30	Hudební šapitó	koncert		60 min	MC GEY	ČR	dobrovolné/ voluntary admission	
23.00	Šapitó před Divadlem Drak	koncert		90 min	Orchestr Posledního Dne	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
0.00	Hudební šapitó	Live Rap Battle		120 min	LIVE RAP BATTLES: KRUDANZE + MC GEY + HOSTÉ	Praha	zdarma/free admission	